

BIBLIOTEKŲ VEIKLOS STATISTINIO TYRIMO METODIKA

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Bibliotekų veiklos statistinio tyrimo metodikoje (toliau – metodika) pateikiamas bibliotekų veiklos statistinės informacijos rengimo tikslas, pagrindinės sąvokos, teisinis pagrindas, taikomi klasifikatoriai, aprašomi statistiniai rodikliai ir jų šaltiniai, statistinių duomenų surinkimo ir apdorojimo būdai bei gautų rezultatų pateikimas vartotojams.
2. Bibliotekų veiklos statistinė informacija rengiama šalies ir tarptautiniams palyginimams, naudojant bibliotekų teikiamas ataskaitas, remiantis administraciniais duomenimis bei įgyvendinant nacionalinius teisės aktus.
3. Statistinė informacija rengiama:
 - 3.1. nuo 1997 m. statistinius duomenis nuosekliai renka Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka;
 - 3.2. nuo 2007 m. – apie bibliotekų teikiamas elektronines paslaugas;
 - 3.3. nuo 2025 m. sausio 1 d. įsigalioja naujausia bibliotekų veiklos statistinių ataskaitų forma.

II SKYRIUS

TIKSLAS

4. Bibliotekų veiklos statistinių rodiklių skaičiavimo tikslas – rengti statistinę informaciją apie šalies bibliotekų tinklą, registruotus vartotojus, apsilankymus bibliotekose, virtualius apsilankymus, atsisiųstus dokumentus, bibliotekų dokumentų fondą, dokumentų išduotį bei bibliotekų darbuotojus.
5. Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai – šalies valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, verslo ir mokslo atstovai, žiniasklaida, tarptautinės organizacijos.
6. Tiriamasis laikotarpis – metai.

III SKYRIUS

PAGRINDINĖS SĄVOKOS IR PAAIŠKINIMAI

7. Rengiant statistinę informaciją vartojamos sąvokos:

- 7.1. **Apsilankymas** – apsilankymas bibliotekoje ir naudojimas bibliotekos paslaugomis, įskaitant ir tokias paslaugas, kurioms nebūtinai reikalingas skaitytojo pažymėjimas ar registracija, pavyzdžiui, naudojimas atvirais bibliotekos dokumentų fondais, skaitykla, apsilankymas parodoje, renginyje ar naudojimas kitomis paslaugomis.
- 7.2. **Atsisiųstieji dokumentai** (siuntos) – vartotojų atsisiųstieji elektroniniai dokumentai, jų dalys, aprašiniai įrašai.
- 7.3. **Biblioteka** – įstatymų nustatyta tvarka įsteigtas juridinis asmuo, veikiantis informacijos sklaidos, kultūros, mokslo ir švietimo srityse ir vykdomas bibliotekų veiklą, arba juridinio asmens, turinčio teisę vykdyti bibliotekų veiklą, struktūrinis padalinys.
- 7.4. **Bibliotekos dokumentų fondas** – dokumentų, skirtų bibliotekos vartotojų informaciniams, mokslo, kultūriniais, edukaciniams, profesiniams, laisvalaikio ar kitiems poreikiams tenkinti, visuma.
- 7.5. **Dokumentas** – naudojama ir saugojama laikmena su joje įrašyta informacija: knyga; periodinis leidinys; rankraštis; natos; mikroforma; garsinis ir (arba) regimasis, kartografinis, vaizdinis, elektroninis, aklujų (Brailio) raštu išspausdintas ar kitu būdu pateikiantis informaciją dokumentas.
- 7.6. **Išduotis** – tiesioginis neelektroninio vieneto (pvz., knygos) arba elektroninio dokumento, esančio fizinėje laikmenoje (pvz., CD-ROM) arba kitokiame įtaise (pvz., el. leidinių skaitytuve), išdavimas ar pristatymas vartotojams arba elektroninio dokumento perdavimas vienam vartotojui nustatytam laikui (pvz., el. knyga).
- 7.7. **Profesionalieji bibliotekininkai** – bibliotekininkystės ir (arba) informacijos mokslų išsilavinimą (išsilavinimas gali būti įgytas formaliojo būdu arba ilgą laiką dirbant profesinį darbą, prižiūrint specialistui) turintys bibliotekos darbuotojai, kurių darbui būtinas specialus pasirengimas ar patirtis.
- 7.8. **Registruotas vartotojas** – asmuo arba organizacija, įregistruota bibliotekoje nustatyta tvarka, kad galėtų naudotis jos fondais ir (arba) paslaugomis bibliotekoje arba už jos ribų.
- 7.9. **Viešoji biblioteka** – visiems vartotojams prieinama biblioteka, kaupianti ir sauganti universalų teritorijos (apskritis, savivaldybės), kurioje ji yra, bendruomenės poreikius tenkinantį dokumentų fondą, teikianti gyventojams informacijos ir viešosios interneto prieigos paslaugas, vykdomas kraštotyros, sociokultūrinės edukacijos, skaitymo skatinimo, informacinio raštingumo ir kitas su bibliotekų veikla susijusias neformaliojo švietimo programas ir projektus.
- 7.10. **Virtualus apsilankymas** – nepertraukiamas vartotojo veiksmų ciklas bibliotekos internetinėje svetainėje, neatsižvelgiant į puslapių ar peržiūrėtų elementų skaičių, vartotojui prisijungus IP adresu, nepriklausančiu bibliotekos IP adresu aibei.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

8. Statistiniai duomenys gaunami ir teikiami vadovaujantis:
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu 2024 m. rugsėjo 25 d. Nr. 806 „Dėl kultūros statistikos rengimo“.
10. Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymu.
11. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2006 m. gruodžio 22 d. Nr. ĮV-695 „Dėl bibliotekų veiklos statistinių ataskaitų formų patvirtinimo“ pakeitimo (2023 m. gruodžio 7 d. įsakymo Nr. ĮV- 948 redakcija su patvirtintais statistikos rodikliais (Priedas Nr. 1).
12. Lietuvos Respublikos Visuomenės informavimo įstatymas.
13. 2006 m. gegužės 18 d. Europos Tarybos sprendimu Nr.2006/515/EB dėl Konvencijos dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo sudarymo.

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

14. Tyrime naudojami klasifikatoriai:
 - 14.1. LR Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių klasifikatorius (LR AVGVK).
 - 14.2. Lietuvos standartizuotas švietimo klasifikatorius švietimo programoms pagal lygius klasifikuoti (LSŠPK).
15. Klasifikatoriai skelbiami Oficialiosios statistikos portale: osp.stat.gov.lt → [Klasifikatoriai](#).

VI SKYRIUS TIRIAMOJI VISUMA, ELEMENTŲ APRĖPTIS, SKAIČIUOJAMI RODIKLIAI

16. Tiriamoji visuma - visų nuosavybės formų šalies bibliotekos.
17. Statistinio stebėjimo vienetas – biblioteka.
18. Statistinio tyrimo duomenys skirstomi pagal šias kategorijas: visos šalies bibliotekos, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Lietuvos aklųjų biblioteka, apskričių viešosios bibliotekos, savivaldybių viešosios bibliotekos (įskaitant centrinės bibliotekas, miesto filialus, vaikų filialus, kaimo filialus), mokslo įstaigų bibliotekos, technikos bibliotekos, medicinos bibliotekos, aukštųjų mokyklų bibliotekos, profesinio mokymo įstaigų bibliotekos, bendrojo ugdymo mokyklų bibliotekos, neformaliojo vaikų švietimo mokyklų bibliotekos.
19. Geografinė aprėptis – Lietuvos Respublika.
20. Statistiniai rodikliai skaičiuojami šalies, apskričių, savivaldybių lygmeniu.
21. Skaičiuojami statistiniai rodikliai:
 - 21.1. bibliotekų skaičius;
 - 21.2. dokumentų skaičius bibliotekų fonduose;
 - 21.3. registruotų vartotojų skaičius;

- 21.4. apsilankymų skaičius bibliotekose;
- 21.5. virtualių apsilankymų skaičius;
- 21.6. išduotų dokumentų skaičius;
- 21.7. atsisiųstųjų dokumentų skaičius;
- 21.8. profesionaliųjų bibliotekininkų skaičius;
- 21.9. pajamos už turto nuomą ir (ar) kitas kultūrinės veiklas;
- 21.10. kultūrinės edukacijos dalyvių skaičius;
- 21.11. šalyje ir užsienyje surengtų renginių (parodų, pristatymų ir pan.) skaičius.

VII SKYRIUS TAIKOMI METODAI

- 22. Atliekamas ištisinis statistinis tyrimas.
- 23. Statistinio tyrimo populiacija sudaroma remiantis atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (AIKOS) Švietimo ir mokslo institucijų registru bei respondentų pateikta informacija.
- 24. Rengiant statistinę informaciją taikomi klasifikavimo, grupavimo, sumavimo metodai.

VIII SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

- 25. Statistinių duomenų šaltiniai:
 - 25.1. Statistiniams duomenims surinkti naudojamas Lietuvos bibliotekų statistikos duomenų surinkimo sistema, kuria naudodamiesi respondentai kasmet, iki einamųjų metų vasario 10 d., teikia statistinius rodiklius. Trūkstami duomenys gaunami susisiekiant su bibliotekų atstovais
 - 25.2. Statistinių duomenų kontrolė atliekama tikrinimo metu po jų įvedimo, atliekama klaidų paieška: tikrinami loginiai ryšiai, nustatomos trūkstamos ir neteisingos reikšmės.

IX SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

- 26. Statistinių duomenų kokybei užtikrinti tyrimo vykdytojai atlieka duomenų analizę, redagavimą. Tikrinamas statistinių duomenų išsamumas ir patikimumas.
- 27. Prieš pateikiant tyrimo rezultatus vartotojams, gauti rezultatai lyginami su ankstesnių metų rezultatais, kitų šaltinių informacija, tikrinamas rodiklių tarpusavio suderinamumas. Jei rezultatai labai skiriasi nuo ankstesnių metų, aiškinamasi, kokios yra tokių skirtumų priežastys, nustačius klaidas statistiniai duomenys tikslinami.
- 28. Paskelbus statistinę informaciją Oficialiosios statistikos portale, atnaujinami [metainformacijos](#) aprašai, kuriuose pateikiama informacija apie statistinių rodiklių kokybę pagal šias charakteristikas: reikalingumą, tikslumą ir patikimumą, savalaikiškumą ir punktualumą, palyginamumą ir suderinamumą.

X SKYRIUS
STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS
IR ASMENS DUOMENŲ TVARKYMAS STATISTIKOS TIKSLAIS

29. Statistinių duomenų konfidencialumas užtikrinamas 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinančiu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/759.
30. Statistinė informacija skelbiama taip, kad būtų apsaugota nuo tiesioginės ir netiesioginės statistinio vieneto duomenų atskleidimo galimybės.

XI SKYRIUS
STATISTINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA

31. Statistinė informacija skelbiama pagal Valstybės duomenų agentūros generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintą Oficialiosios statistikos portalo kalendorių (osp.stat.gov.lt → [Kalendorius](#)).
32. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos svetainėje <https://lrkm.lrv.lt/lt/> ;
33. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos svetainėje www.lnb.lt; 34. Statistinė informacija teikiama pagal individualias institucijų ir vartotojų užklausas.

XII SKYRIUS
NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

35. Informacija ir dokumentavimas. Tarptautinė bibliotekų statistika : ISO/FDIS 2789:2022(E) – 6 laid. – Geneva : ISO, 2022. – vii, 92 p., įsk. virš.

XIII SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

36. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.
-